

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 38/20
Люксембург, 2 април 2020 г.

Решение по дело C-897/19
Ruska Federacija

Когато държава членка трябва да вземе решение по искане за екстрадиция, направено от трета държава във връзка с гражданин на държава от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), държавата членка трябва да провери, че въпросният гражданин няма да бъде осъден на смърт, подложен на изтезание или на нечовешко или унижително отношение или наказание

Преди да предвиди изпълнението на искането за екстрадиция, държавата членка трябва да уведоми държавата от ЕАСТ във връзка с него, за да ѝ даде възможност да поиска предаването на своя гражданин

В решение **Ruska Federacija** (C-897/19 PPU), постановено на 2 април 2020 г. по реда на спешното преюдициално производство, големият състав на Съда се произнесе относно задълженията на държава членка, която трябва да вземе решение по искане за екстрадиция, изпратено от трета държава във връзка с гражданин на държава, която не е член на Европейския съюз, но е член на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) и страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП)¹. **Съдът постанови, че замолената държава членка трябва най-напред да провери в съответствие с член 19, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), че в случай на екстрадиция за заинтересованото лице няма опасност да бъде осъдено на смърт, подложено на изтезание или на нечовешко или унижително отношение или наказание. В рамките на тази проверка представлява особено важно съображение фактът, че преди да даде гражданство на заинтересованото лице, съответната държава от ЕАСТ му е предоставила убежище именно заради наказателните производства, във връзка с които е направено искането за екстрадиция. Освен това Съдът постанови, че преди да предвиди изпълнението на това искане, посочената държава членка е длъжна да уведоми държавата от ЕАСТ, за да ѝ даде възможност да поиска предаването на своя гражданин, при условие че съгласно националното си право тази държава от ЕАСТ е компетентна да преследва въпросния гражданин за деяния, извършени извън националната ѝ територия.**

В случая, на 20 май 2015 г., за руски гражданин е бил подаден сигнал за международно издирване от бюро на Интерпол в Москва. На 30 юни 2019 г. същият гражданин, след като междувременно е получил исландско гражданство, е бил арестуван в Хърватия на основание споменатия сигнал за международно издирване. На 6 август 2019 г. хърватските органи са били сезирани с искане за екстрадиция, изпратено от Русия. Хърватската юрисдикция, която следва да се произнесе относно екстрадицията, е счела, че законовите изисквания във връзка с нея са изпълнени, и е допуснала същата.

Заинтересованото лице от своя страна е поискало отмяна на това решение пред Vrhovni sud (Върховен съд, Хърватия). В тази връзка то е посочило съществуването на опасност от изтезание и нечовешко и унижително отношение в случай на екстрадиция в Русия и факта,

¹ Споразумение за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4).

че преди да получи исландско гражданство, Исландия му е признала статут на бежанец именно заради наказателните производства срещу него в Русия. То твърди също, че не е било взето под внимание решението Petruhhin², в което Съдът е постановил, че когато към държава членка е отправено искане за екстрадиция на гражданин на Съюза, който е гражданин на друга държава членка, но се намира на нейна територия, тя трябва да уведоми за него последната и по нейно искане да ѝ предаде този гражданин съгласно Рамково решение 2002/584³, при условие че тази държавата членка, на която е гражданин въпросният гражданин на Съюза, е компетентна да го преследва за деяния, извършени извън националната ѝ територия.

По настоящото дело Vrhovni sud (Върховният съд) е запитал Съда дали следва да възприеме тълкуването в решението Petruhhin в случай, който е свързан не с гражданин на Съюза, а с исландски гражданин, при положение че Исландия е държава от ЕАСТ, страна по Споразумението за ЕИП.

На първо място Съдът разглежда приложимостта на правото на Съюза в този случай. В тази връзка той посочва, че тъй като не става дума за гражданин на Съюза, който е в държава членка, различна от тази, на която е гражданин, а за гражданин на трета държава, членове 18 ДФЕС (забрана за дискриминация на основание гражданство) и 21 ДФЕС (право на свободно движение и пребиваване на гражданите на Съюза), тълкувани в решението Petruhhin, в случая не са приложими. Разглежданият случай обаче попада в приложното поле на правото на Съюза, и по-точно на Споразумението за ЕИП, което е неразделна част от правото на Съюза, тъй като е международно споразумение, сключено от него. За да стигне до този извод, Съдът най-напред подчертава привилегированите отношения, които Исландия поддържа със Съюза, тъй като освен че е част от Шенгенското пространство и страна по Споразумението за ЕИП, тази трета държава участва в общата европейска система за убежище и е сключила със Съюза споразумение относно процедурата по предаване⁴. След това Съдът отбелязва, че член 36 от Споразумението за ЕИП гарантира свободното предоставяне на услуги и то по идентичен по същество начин с член 56 ДФЕС. Накрая, той постановява, че свободното предоставяне на услуги по смисъла както на член 56 ДФЕС, така и на Споразумението за ЕИП включва свободата на лицата да отидат в друга държава членка, за да получат услуга, както в случая, тъй като съответният исландски гражданин е желаел да прекара отпуска си в Хърватия и следователно да получи там свързани с туризма услуги.

На второ място, след като посочва, че разпоредбите на Хартата следва също да се прилагат, тъй като разглежданият случай попада в приложното поле на правото на Съюза, Съдът уточнява обхвата на защитата, предлагана от член 19, параграф 2 от Хартата, съгласно който никой не може да бъде екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унижително отношение или наказание. В този смисъл Съдът постановява, че държавата членка, която е получила искане за екстрадиция, трябва да провери, преди евентуално да пристъпи към неговото изпълнение, че то няма да наруши правата, предвидени в този член. За целта той подчертава, че в случая предоставянето на убежище в Исландия на заинтересованото лице представлява особено сериозно съображение за целите на тази проверка. Това важи в още по-голяма степен, когато основание за предоставянето на убежище е именно наказателното преследване, във връзка с което е

² Решение от 6 септември 2016 г., Petruhhin (C-182/15); вж. също прессъобщение 84/2016.

³ Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24).

⁴ Споразумение между Европейския съюз и Република Исландия и Кралство Норвегия относно процедурата по екстрадиране между държавите-членки на Европейския съюз и Исландия и Норвегия (ОВ L 292, 2006 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 8, стр. 74), одобрено от името на Съюза с член 1 от Решение 2014/835/ЕС на Съвета от 27 ноември 2014 година за сключване на Споразумението между Европейския съюз и Република Исландия и Кралство Норвегия относно процедурата за предаване между държавите членки на Европейския съюз и Исландия и Норвегия (ОВ L 343, 2014 г., стр. 1), влязло в сила на 1 ноември 2019 г.

отправено искането за екстрадиция. При това положение, в отсъствието на особени обстоятелства, например значителна промяна на положението в Русия или на данни, от които да личи, че лицето е укрило въпросните наказателни производства към момента на молбата за убежище, решението на исландските органи, с които я уважават, трябва да доведе до отказ на екстрадицията от страна на Хърватия.

На трето място, по-специално в хипотезата, че държавата членка, която е получила искането за екстрадиция, счете, че Хартата допуска неговото изпълнение, Съдът припомня, че националните правила, които забраняват екстрадицията на собствените граждани, както е в Хърватия, въвеждат разлика в третирането, тъй като водят до непредоставянето на гражданите на другите държави от ЕАСТ, страни по Споразумението за ЕИП, на същата защита срещу екстрадиция. Поради това тези правила могат да засегнат свободното предоставяне на услуги по смисъла на член 36 от Споразумението за ЕИП. На следващо място Съдът отбелязва, че подобно ограничение може да бъде обосновано само ако произтича от обективни съображения и е пропорционално на легитимно преследваната от националното право цел. В случая целта да се избегне опасността от безнаказаност на лицата, които се намират на друга територия, различна от територията, на която се твърди, че са извършили съответното престъпление, се отличава с легитимен характер. Освен това правилата, позволяващи екстрадицията на такива лица в трета държава, изглеждат подходящи за нейното постигане. Относно пропорционалния характер на това ограничение обаче Съдът счита, че следва да се отдаде приоритет на обмена на информация с държавата от ЕАСТ, чийто гражданин е засегнатото лице, за да ѝ се даде възможност да изпрати искане за предаване на своя гражданин за целите на преследването. Тъй като по отношение на Исландия Рамково решение 2002/584 е неприложимо, подобно предаване би могло да се осъществи на основание Споразумението относно процедурата по предаване, чиито разпоредби са много сходни с тези на Рамковото решение.

В заключение Съдът постановява в този смисъл, че разрешението, възприето в решението Petruhhin, трябва да се прилага по аналогия за исландски гражданин, който по отношение на третата държава, която иска неговата екстрадиция, се намира в положение, обективно сравнимо с това на гражданин на Съюза, на когото съгласно член 3, параграф 2 ДЕС Съюзът предоставя пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293.